

Henrik Saar (Kiwilombi Juts).

---

# Ahwi tütar.

Juhtumised maal ja üksikul saarekesel.



Tallinnas, 1923.

R. Brandies'i raamatukaupluse kirjastus.

# K. Brandies'e raamatukauplus

Tallinnas, Suure Tartu m. № 22.

---

Kirjastus ja ladus olevate raamatute nimekiri.

---

## Waimulikud raamatud.

- M. I. Eisen.** Kodune lauluraamat. Kristlikkudele peredele. Hind 20 mrk.  
**I. Bergmann.** Uued waimulikud laulud. Hind 26 m.  
**Kodune Jumalateenistus.** Palwe raamat nädala ja teiste aegade palwetega. Hind 20 mrk.  
**Wiimne kohtu päew ja igawene aeg.** Hind 20 mrk.  
**Haigewoodi Jeesuse jalge ees.** Hind 15 mrk.

## Nooresoo kirjawara.

- Karl Ewald.** Kahejalgne. Hind 15 mrk.  
**Isamaa sõda.** II. Wangipõlw Wenemaal 1812—1814. Hind 15 mrk.

## Laste raamatud.

- I. Sommer.** Laste jõulu jutud. Hind 5 mrk.  
**E. L. Rass.** Kullakedrajad. Hind 10 mrk.  
**Kaks kure kingitud kotti.** Hind 15 mrk.  
**Kuke ABD raamat lastele.** Hind 20 mrk.  
**Richard Kiwit.** Minu raamat. Piltidega lastele. H. 125 m.  
**H. Saar.** Imesõrmus. Hind 15 mrk.  
**H. Saar.** Nõialind. Hind 15 mrk.  
**H. Saar.** Kolmikliit. Hind 20 mrk.

## Juturaamatud:

- Hendrik Saar (Kiwilombi Ints).** Ahwi tütar. H. 30 m.  
**Kiwilombi Ints.** Ilus Armilde ehk neegrite wõimuses. Hind 25 mk.

---

Saada igast raamatukauplusest.  
Otseteed tellijad palun hinna markides ära saata.

Henrik Saar (Kivilombi Ints).

# Ahvi tütar.



Juhtumised maal ja üksikul saarekesel.



10591

Tallinnas, 1923.

R. Brandjes'i raamatukaupluse kirjastus.

2

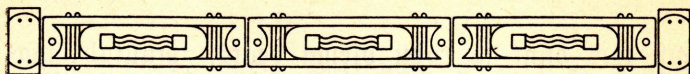


W. Ehrenpreis'i trükk, Tallinnas

A 4981.

116032044

1970



## „Lady Elisabethi“ peal.

„Ma tean väga hästi, Mia, et ja mind ei armasta,“ rääkis pikk kuiwetu noormees tumedate hästi kammitud juukste ja väikse piinlikult ära põetud mokahabemega, „kuid see ei avalda minu peale mingit mõju. Ma tean, kord hakkad ja mind siiski armastama.“

„Jaleski!“ tinnitas noor naine.

„Ei. Ära wanneru seda,“ rääkis noormees edasi. „On parem, kui ja elu nii minna lasjed, nagu ta läheb. Ja ja ei kahetse.“

Mia wakis. Noormees, kes juba teist päewa tema laulatud abikaas, peatas weidi ja rääkis siis edasi.

„On armastusi mitmelaadilisi. Üks osa armastusi on niisugused, mis ärkawad wastastikufil meeldimistel ja teine osa, mis tekiwad aeg ajalt kooselamisel. Ja mina loodan just wiimase peale. Esimest liiki armastus on küll tuumem, kuid ta wõib ajajooksul sumbuda, sest arusaadam, wähe on abikaasasi, kellel kuni surmatunnini ühetaoline wastastikune tähepanef. Harilikult ikka tüdinetakse üksteisest ära ja abielu hilisem, wiimane pool, mis

juft täis õnne ja rahu olema peaks, muutub igawaks ja tühjaks, abikaasad waatawad üksteise peale loiult, tüdinult. Teine liit võib aga põlgtusega alata, kuid läbielamised vähendawad wastastikust pinewil meeleolu, selle järele tuleb üksteisega äraharjunemine ning koguni armastus . . ."

"Ah siis naine peab olema julle mingisuguseks taltjutatawaks loomaks?" küsis Mia ja ta filmis läikis kihwt.

"Taltjutatud naine on parem naine, kui ärahellitatud."

"So?.. Siis mina olen julle taltjutataw?"

"Ja mis kaotad sa sellega? Taltjutataw võib saada hellitatawaks, aga hellitataw alguses ainult pärast kannatajaks."

"Tähendab, sa usud koguni, et sa mulle isegi õnne tood?"

"Ja miks siis mitte? Ma olen kehaliselt hästi wäljaarenenud meesterahwas ja rumal ammugi mitte."

Naisterahwas ohkas. Selles ohkes ei olnud mitte kahetsus, ei lootusetus, ei allahetmine, waid wiha, naisterahwalik, maolik wiha.

"Ma ei leia sõnu selle wastikuse ärarääkimiseks, mis ma tunneks, kui sa mu magadistuppa tuleks!" kirjistas Mia ja ta nägu awaldas sügawamat põlgtust.

"Ma tean seda," naeratas tema abikaas. "Ja sellepärast ei ole ma seda sõjakäiku ettewõtnud ehk see küll minu pulmaööl minu püha kohus sinu wastu oleks pidanud olema. Ma ei tõtta. Ma

ootan kuni ja enam harjuned ja . . .“ ta peatas filmapilgu, „ja . . . käega lööd . . .“

„Ja usud ja, et see sünnib?“

„Sünnib“.

„Usud, et ma sulle anduma pean?“

„Kui naine — ja.“

Põlgtufewärin wapustas noort naist.

„Kõõwel oled ja. Sa tarwitafid minu wanemate abitud seisukorda selleks, et mind wäljapressida. Ja mul jäi ainult walida, kas minu heade wanemate hukatus wõi minu õnnetus.“

„Wõib olla. Kuid et ja wiimase walifid see annab sinust kui heast lapsest tunnistust.“

„Mis tead sina sellest, inimesepüüdja!“

„Seda oleme kõik — üks nii teine teisiti. Ei wõi parata, kui mõni ohwrina seda tundma peab. Ehk mis ohwer . . . Lammaš kardab ka seni inimest kuni ta toiduga taltsaks pole tehtud.“

See oli noore naise kannatusesele juba liig. Ta pööras abitaasale selja ja waatas eemale mere peale, kus maadlefid rasked ja aeglased lained.

Talle näis esiti kui oleks need inimesed, kes püütawad muljuda, oma alla wajutada üksteist, romates, higistades edasi kuni järgnew kukkile langeb ja waotab. Siis eraldas tema mõistus igas laenes inimese saatuse, mis on nii lühike, tõuseb aeglaselt tipule ja siis langeb. Kuid on ka laineid, mis tipule ei jõua. Need on wahelained. Ja nende sarnane on ka tema, Mia, elu.

Silmanurkesse kippufid pisarad, nutt kõrwetas furgus nagu oleks pigistand kõri kägistaw wõru.

Seameelega oleks Allan, nii oli noore abi-  
elumehe nimi, oma naisusest rahustanud, kuid ta  
teadis, et see oleks lõhet veel enam suurendanud.

Ja Allan pööras ümber ning kõndis eemale  
naist üksi tema kurbest mõtetest lahunema jättes.

— „Terwe abielu veel ees,“ — mõtles  
Allan endamisi — „jõuab kõigega“.

Kui ta juba tükk maad edasi oli läinud, sei-  
jatas ta weidi ja waatas tagasi.

Keegi hästi riides herra peatas Mia kohal,  
wõttis kübara peast ja kumardas.

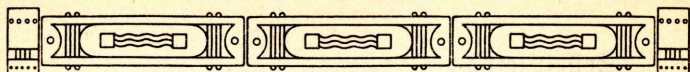
Mia ei liigutanud end ja nähtawasti ka ei  
wastanud.

Herra kordas oma sõnu. Seesama tagajärg.

Nüüd sai herra julgemaks ja astus Mia kõr-  
wale. Ta ei jaanud aga oma lauset lõpetatagi,  
kui Mia enese ümber pööras ja kõwa häälega nii,  
et Allangi kuulis, hüüdis:

„Olge head, jätke mind rahule!“

---



## Saladusline telegramm.

Herra jättis Mia rahule ja ta läks laewa telegraafi jaama.

„Meil on teie jaoks midagi,“ sõnas ametnik.

„Mõni kahtlane telegramm?“

„Jah, herra Devis. Allan Bonnile. Schifreeritud.“

„Olete selle juba herra Bonnile edasi annud?“

„Weel mitte. Tahtsime küsida, kas seni mitte edasiandmisega wiivitada, kuni teie selle fisu üles loete.“

„Oh, ei. Võite edasi anda. Aga kui ta wastuse saadab, siis pidage senikaua kinni, kuni ma ütlen.“

„Wäga hea,“ kumardas ametnik ja ulatas sala telegrammi ärafirja.

„Tänan väga,“ sõnas Devis lühidalt ja läks oma kajuti.

Ettemaatlikult pani ta ukse oma järel lukku, istus laua ääre ja hakkas saadud telegrammi ärauurima.

Sellel seisil:

19465 8722+94 132 90075× 92  
 2865 2+465 +594 657756975 02792  
 62 ×577575 39445 65× 3595 0179=  
 40×5 5465 +29428 41165 9×967=  
 96074 3595 114235 4594.

Dewis vaatles kuu ilma et mingit katset oleks teinud salakirja lahendamiseks. Näis nagu ootaks ta selleks mingit erilist tujut ehk juhuslist arusaamist.

Viimaks võttis ta paberi ja asus salakirja üleslugema.

— Hm, — arutas ta endamisi. — See salakirj on kirjutud tähestiku järele, milles kõigest kaksteistkümmend tähte. Emb kumb, kas puuduvad häälikud üldse ehk on ühe sellesama numbri taga mitu isesugust tähte...

— Arusaadav — juurdles ta edasi, — et „b“ ja „p“ jaoks on ainult üks number, samuti „d“ „t“ ning „g“ ja „k“ jaoks. Aga siiski jääwad veel peale häälikute ühikutena: „h“, „l“, „m“, „n“, „r“, „s“, „w“, j. n. e. Imelik, kuidas ainult kaheistkümmne tähega hakkama saadakse.

Telegrammis olid kaks kahtähelist sõna. Dewis leidis, et need on tingimata kas „ja“, „ta“, „ka“, „ma“ ehk „sa“, mitte aga „on“ ega „ei“, sest neil olid viimased tähed sarnased, esimesed aga mitte. Ja mis muud kui „a“ võis see viimne täht olla.

Ning Devis muutis kõik „2“-ed „a“-deks.

Siis lõi ta filmi kolmas sõna, milles oli kolm tähte ja viimane täht nagu nüüd selgus „a“.

Devis tuli otsusele, et kõige tarvitavam kolme tähega sõna millel „a“ lõpus, on „oma“. Ja jälle muutis ta kõik „1“-ed „o“-deks ja 3-ed „m“-peks ümber.

Selle järele asus ta viieteistkümnenda sõna kallale mille eestäht „m“, teine ja viimane täht sarnased, kuna kolmas täht seesama, mis esimesel kahesilbilisel sõnal.

— Hm, — arutas Devis. Ütleme, see kolmas täht on „j“, siis oleks see kahetäheline sõna „ja“ ning see neljätäheline . . . „maja“ . . . Ei, „maja“ ei või ta olla, sest „a“ on „2“, seal on „m5j5“ . . . Aga pea, kui „j“ ja „i“ üks ja seesama number on, siis on see sõna „meie“ . . . Ja tõepoolest, muud ta olla ei võigi.

Ja Devis kirjutas jälle iga „5“ asemele „e“ ning iga „9“ asemele „i“ mis ka „j“ olla võis.

Nüüd oli juba tee saladusele kaunis avar. Selviimasel kuue tähelises sõnas puudus ainult üks täht: „oo4ame“. Arusaadam, et „4“ muud ei ole kui „t“.

Kui „4“ ka igalpool „t“-ks muudetud, oli salafiri pärast alles neljanda sõna selgetks saamist juba:

„oit6e 87aa+it oma i007e× ja a76e  
a+t6e +eit 6e77e6i7e 0a7ia 6a ×e7-  
7e7e mitte6e× meie 0o7it0×et ette  
+aita8 too6e i×i-67i6o7t meie oo-  
tame teit“.

— So! — rõõmustas Devis. — Nüüd on peaaegu selge. „6“ on „k“ ehk „g“, „7“ on „l“, „X“ on „s“ ja „8“ — „p“ ehk „b“ . . . Aga mis sõna on siis see neljas — „iuules“? . . . Ah, ja . . . „7“ tähendab „l“ ja tähendab ka „r“. Just nagu lapsed räägivad . . . Ja näe, „0“=1 on samuti kaks tähendust „u“ ja „w“ . . . Aga see kuues sõna: „alke“? . . . Ah, jah, siin saab juba mõistest aru, — peab olema „ärge“. Ja täitsa õieti.

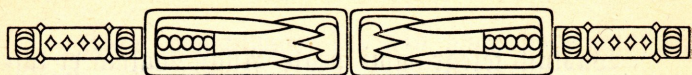
Salafiri oli awalikuks tehtud ja sobivate täh-  
tedega käis ta:

„Oidke plaanid oma juures ja ärge  
andke neid kellegile wälja ka sellele  
mitte kes meie wolitused ette näitab  
Tooge isiklikult Meie ootame teid“.

— Ah, nii! — klõpsutas Devis sõrmi. —  
Tähendab, Allan Bonni käes on mingisugused sala-  
plaanid, mis kedagi nii väga huwitama peavad.  
Kuid kas riiklised wõi mitte? . . . Alkiri telegram-  
mil puudub . . . Aga noh . . . Waatame õige!

Ja Devis pani rõõmsal äraseletatud näol si-  
gari põlema.

---



## Mia saatus.

Devis kawatšes asjasse sel teel selgust saada, et Miaga jutule saada. Noor naine oli aga sõnatu ja kurt kõige oma ümbruse vastu.

Kolm neli korda püüdis Devis talle ligineda, kuid nii südi tagasitõrjum tõrelemine just kui oleks tema, Devis, mõni pidalihaige andis talle proovimiste peale eeldada, et Mia ligipääsematu.

Seal tuli talle juhused abiks.

Trepist alla tulles komistas Mia ja pidi kukuma. Õnneks sai ta veel käsipuudest kinni hoida. Minult saapakand murdus ja jalg sai weidi haiget.

Devis juhtus parajasti all olema ja see pakkus nüüd õnne tänades rõõmul ehmunud prouale oma abi.

Mia tänas mõne ükshiku sõnaga ja waitis. Kui ta Devisi najal oma kaiutini oli jõudnud, tänas ta weel kord ja andis lahkumiseks käe.

Devis pigistas seda kui kõige kallimat andi.

Kuid siis . . . Devis ei näinud teda mitu päeva.

Wastust telegrammi peale Allan jaatma ei läinud ja nii ei saanud Devis nendes plaanide asjades põrmugi edasi.

Ta otsis, ootas Miat.

— Kuid kas võtab ta nüüdki mind jutule? — arutas ta endamisi. — Ehk kui võtabki, siis mis võib temalt ta wiisaduse juures teada saada? . .

Ja Devis pidaski juba asja sumbunuks, kui ühel päeval Mia jälle nähtawale tuli.

Devis kumardas teretamiseks. Ja nüüd leidis see wastamist.

Devis ei wiivitanud pilkugi. Kuttu oli ta Bonni noore naise juures ja algas sellega juttu.

See oli esiteks õige tagasihoidlik ja sõnatu, aga kui Devis, kes hea inimeste tundja oli, enese Miale oskas tundmustes ligidaseks teha, talle kaastundmust avaldas, muutus Mia otsekohesemaks ja usaldavamaks.

„Siis teile paistab ka see filma, et ma nii õnnetu olen?“ küsis ta. Ja saate seda eemalt aru, mispärast.“

„Jah, armuline proua. Ma näen, teie kannatate, kuna teie mees teile sugugi kaasa ei tunne, millest järeldada võib, et teie mured kas tema soovil ehk kaastegewusel“.

„Teil on õigus. Ma tunnen enese elus maha müüduna. Ma ei olekski nagu enam iseseisew inimene. Mu mees finnitab aga, et ma kord teda weel koguini armastama hakkawat, kuna ma seda ise hauani ka ei usu“.

„Aga, wabandage, kui teid oma häbematuslega tülitan. Mis pärast läksite talle naiseks?“

Mia ohkas.

„See oli hädaoht. See oli raske põhjus. Är- gem sellest räägime“.

Devise pea töötas wälgu kiiruselt.

— Raha . . . Ei raha pärast ei wõinud ta minna . . . Juba proua olemine näitab, et ta wae- suses elanud ei ole . . . Aga . . . kui . . .

Siin torkas Devisele midagi pähe. — Eht teab ka naine midagi oma mehe asjust.

„Teie mees armastab salaplaanidega jannata?“ küsis ta ühetoonilisel ükskõiksel häälel.

Mia kohkus. Nagu hana sügawusest oleks tul- nud need õudsad sõnad.

Suuril filmil waatas ta Devise otja:

„Teie teate?“

„Jah, tean“, wastas see kindlalt, et oma usu- tawa teadmisega weel enam teada saada.

„Mu jumal, kuid teie ei tea tõstiasju!“ hädal- das naine „Teie ei tea tõde! . . . Teie teate, kui- das minu isale kahjulik, eks ole?“

Devise leidis, et siin on kõige kohasem jaatada. Las toob Mia enne wastuseletuse, siis on tal muud aega ka pärast teada saada.

Noor naine kohkus isegi. Ta oli kogemata wälja ütelnud selle, mille küljes seisis tema isakodu hukatus, mille pärast oli ta isegi wastu oma ja wastu oma wanemate tahtmist läinud naiseks Allan Bonnile.

„Mu laps, mu rahu on läinud!“ oli talle

weel ütelnud isa. „Mul on tunne nagu oleks ma find oma päästeks ära müünud“.

Kuid Mia armastas oma wanemaid, hoidis oma kodu au.

Wälispidi oli kõik ja jäi ka kõige ligidamatele jaladufeks. Kellegile ei rääkinud ta asja tõsist põhjust. Isegi pisaratega niisutatud padi ei teadnud, mispärast nutawad need kaks ilusat filma.

„Kes teile on rääkinud?“ küsis naine aralt, oletades ehk wõõras aimab midagi muud.

Devis naeratas õrnalt nii et see hirmunud naist ei haawanud ja sõnas:

„Mina tean seda. Tean ka misjuguise telegrammi teie mees täna sai, milles teda plaanisi oma juures hoida kästakse ja siis isiklikult ära anda“.

Naise nägu omas furnukahwatu ilme.

„Ära anda . . . Kus?“

„Seal, kuhu teda praegu oodetakse“.

Mia waarus ja pidi kuktuma. Devis jõudis weel teda õigel ajal toetada ning esimese pingini saata, kuhu kannatanu siis jõuetult wajus.

„Tähendab, minu isa ootab ots!“

Need tulid nii waitfelt, nii lootusetult üle huuli. Silmad olid tuhmid ja kuivad — neis oli põud enne sadu.

Peaaegu karjudes hüüdis Mia:

„Aga mu isa on süüta!“

Selle järele langes ta pea norgu ja pisarad hooasid ta filmist.

Devis hakkas teda rahustama, kuid sel filmapilgul ligines seljatagant Mia mees ja enne veel kui Devis ümberpöörata sai, tundis ta kinnaste hoopigi oma näol.

„See on minu naine!“ kähwas Allan.

„Rahustage endid, ma mõitlen“, vastas Devis lühidalt.

Allan vaatas Devisile otja.

See oli tugev ja selge waatega meesterahwas.

Ja Allani hakkas hirm, õudne.

— Ära kipu, ja ei ole elu peale julge! — ütles talle nagu keegi kõrva sisse.

Allan sai vastase ülewõimust õieti aru ning et kottupõrkamata asjast üle saada, pühises:

„Kuid ma olen harjunud tegemist tegema au-  
satega — alatutega pakub mul niisama wähe lõbu  
kafelda, kui rõõwliga“.

Allan pööras kanna peal ringi ja hakkas ära minema.

„Pöörake tagasi!“ käskis Devis. „Mia ei ole harjunud kedagi seljatagant lööma“.

Kuid selle asemel, et Devisile wastu pöörata, põgenes Allan veel kiirem edasi.

„Pidage!“ käskis veel Devis, kuid kui Allan seda tähelegi ei pannud, jooksis ta talle järele ja keeras tema näoga oma wastu.

Devis waatas ringi. Nad olid jõudnud soppa, kus ühegi film neid ei näinud.

„Teie annate mulle kaajas olevad salaplaanid, ehk teie lendate üle parda merde!“ ütles Devis tõsiselt.

Seal tuldi.

Devis leidis, et samal filmapilgul tüli mõttetu ning lastis Allani minna, kes pead uhkesti selga tõstes midagi mõista ei annud.



## Oma mehe wang.

Kui purustud Mia kajutisje jõudis, ootas Allan teda juba seal.

„Siis sina hakkad mind ära andma?“ muigas Allan.

Mia kohtus. Miisugune toon oli ootamatus.

Seni oli ainult tema tunnud põlgtust mehe vastu, nüüd aga läigib ka juba mehe pilgus viha.

„Kuidas äraandma?“ küsis imestanud Mia.

„Sul oli vaja talle ütelda, et salaplaanid minu käes!“

Naine kohtus veel enam. Mehe waade oli otse sööw.

„Mina ei ole talle midagi ütelnud“, ütles Mia rahulikult. „Tema teab seda ilma minuta, teab isegi, kuhu ja nendega lähed, kus sind nendega oodetakse“.

See oli hoop Allanile.

Oli selge, et wõõras plaanide asja mitte naiselt ei kuulnud. Nende otstarbe asjus oli ju naine hoopis teisel teadmisel.

„Ma ei uskunud, et sa nii alatu oled“, rääkis naine ikka tõusva vihaga. „Sa kinnitafid, et sa jäädawalt waitid nendest plaanidest ja selle tasuta tulingi sulle naiseks . . .“

„Minult nime järele . . .“

„Ma pean ju sinu aususes enne kindlusele jõudma“, kawaldas Mia, et meest kuidagi meelitada. „Sa lubafid ju mulle ja mu isale, et me nende plaanide pärast julged wõime olla, nüüd aga wehked uuesti kirmega isa pea peal“.

„Sa nüüd lõön, sest sinu naiskestulek oli lausa kometimäng“.

Allan ei ütelnud neid sõnu kurjaga. Oma paha kawatsusest hoolimata fiiski armastas ta Miat ja lootis ükskord wastuarmastust saada.

Tasakaalust wälja wiis teda ainult, et teatawaks sai, mis ta plaanidega teha kawatses — anda sinna, kus nad inimeste häwitajateks.

Niihästi, kui ta Miat ihkanud oli, ei sallinud ta selle isa. Oles salaplaanide wiimise asi naisele saladuseks jäänud, oles ta isa õnnetust seletanud lihtsalt kurwa juhtumusega. Nüüd aga . . .

Allanil oli selge, et niipea, kui ta salaplaanid käest annab, et siis igasugune lootus abielu peale Miaga kadunud. Kuid teisest küljest ei saanud ta loobuda kohusest wiia salaplaanid sinna, kuhu lubatud.

Tuli walida igatsatud naise ja karjääri wahel. Wõib olla, oles Allan muul ajal mitu korda

ühe vastu naise kasuks walinud, kuid täna imelikul kombel oli naine tema filmis ja südames nagu wõlausaldaja, kellest olgugi piinaga südames, kuid siiski mööda minna wõib.

— Ta wiib salaplaanid ja kui see tema naise isa häwitab, olgu — kord neil aeg ometi surra. Ta häbi . . . Mis läheb temale korda naise perekonna häbi. Ei ole enam wana aeg, kus pühad traditsioonid. Ei ole enam naise perekonda, on tema, Allan Bonni perekond, jellel on oma ise aumõiste nagu waja.

„Ütle, Allan, kas sa tõesti muidu ei saa, kui pead minu isa häwitama?“ küsis Mia kurwalt ja kaeblikult.

Allan tundis nagu oleks tema südame ümbert kui sametiga wõetud.

— Ei! — otsustas ta eneses ja läks wälja, et mitte südamega ärdaks minna ja suurt filmapilku kaotada. Selle järele keeras ta ukse wäljastpoolt kiinni nii et Mia tупpa nagu wangi jäi.

— Kuidas saan ma need päewad mööda kuni me merel? — mõtles ta endamisi kõndides laewalael. — Kuidas olla eemal naisest ja sellest ära neetud luurajast? !

Samal ajal arendas naine endamisi mõttes oma seisukorda.

— Mis saab siis, kui salaplaanid, mille saatusest tema isa elu äraripub, mille pärast hirmul olles ta läinud mehele, keda ta ei armasta, kui nad hä-

witawatesse kätesses lähemad? ! . Kui ometi seda kuidagi muuta saaks! . .

Seal peatas naise waade mehe reisu raud kapi peal. Sellel oli seitse lukku ja igatiks neist käis lahti ise sõnaga.

— Ja kuigi need salaplaanid seal kapis filma all, ei saa neid kuidagi kätte. Ei tea lukkude märgusõnu ja kuigi mõni õieti sattub ja awanemiswõimaluse annab, ei saa ikkagi aru, mis sugune lukkudest lahti, mis sugune weel kinni peab.

Mia tõusis üles ja astus kapi juurde.

— Kui tõsta ja aknast alla wifata.

Rähku waatas ta akna poole — kätt mahub julgesti läbi. Kuid kui ta teda tõsta katsus, tuli ta selgusele, et see kogu jõupingutuse juures wõimata.

Mia ohkas lootusetalt.

Tema pilk peatas lauall. Mees oli oma portfigari lauale unustanud.

Nagu mingisugune iseäralik wõim kiskus Mia selle poole. Miale tuli ette, kuidas wõis mees selle lauale unustada, mida ta alati piinlikult ligi kandis.

Mia wõttis kätte ja waatas. Portfigar oli hõbest ja kaunis kulunud. Et Allan ikka uusi asju armastas, siis tuli Allani sümpaatia selle wana asja wastu imelik ette.

Ta awas selle.

Portfigaris oli neli sigaretti ja sissegraweeritud seitse sõna arusaamatul keelel:

„All lan amb ona nal lan bon.“

— Luffude wõti! — kähwas Miale pähe. Kohe seadis ta luffudele need märgusõnad ja ta ei efsinud mitte — raudkapp oli lahti.

Kapp oli paberisi täis. Kuid Mial ei olnud waja otsida — ta tundis selle saatuslise dokumendi ära, mis teistest eraldi pantud.

Kui see käes, keeras ta kapi ruttu jälle tagasi finni.

Ta süda tujus kangesti ja hinge peal oli mingisugune tume aimdus.

Nagu põgenemise kiiruses peitis ta plaanid ruttu madratsi alla ära, pani portfigari endiselt lauale ja istus nagu olnud ta siis kui mees toast lahkus.

Ta erutus ei olnud ilmaaegne. Weidi ajapärast tuligi Allan, nagu erutuselt tuline. Nähes portfigari laual ja naist endiselt istuwat, rahustas ta end kohe, wõttis portfigari ja lahkus jälle kajutist.

Mia tänas saatuft et see kõik nii korda läinud.

— Kuid kuidas põgeneda? —

Ta läks akna juure ja waatas wälja.

Ilm oli widewikufs läinud ja sadas wihma. Gemalt eest paistis mingi saareke.

— Glu ehk surm! — käis Mia peast läbi. — Wähemalt au jäeb . . .

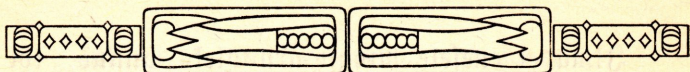
Kuid milles kaasa wõtta salaplaanid?

Mial oli kõrwas reisu kohwinõu, mis kohwi kaua sooja hoidis, sest et ta õhtu läbi ei lastnud. Sellesse panigi ta paberid. Ja uppumise puhul, et

see pudelike mitte merd mööda hulkuma ei pääfets,  
pani ta temasje weel kolm rasket brongfist amu-  
letti nii et pudel waewalt kõike mahutas.

Siis wiskas ta maha kleidi, mis ujumist takis-  
taks ja läks ning awas afna.

---



## Looduse võimuses.

Kui Allan teistkorda oma kajutist välja astus, oleks ta peaegu Devisi näinud, kes varju hoidis.

Et Allan ukse kinni keeras, sai Devis aru, et mees oma naist wangis hoiab.

Ta jälgis Allani eemalt.

Allan läks einelaua ruumi, aga kui Devis sinna weidi ettevaatamatalt sisse astus, lahkus kohe ja läks biljardi ruumi.

Devis näitas endvälja, nagu ei oleks tal Allaniga mingit tegemist. Ta istus pealtnäha ütskõiksuse ning rahumeelega lauda ning tellis kaks pudelit õlut. Kuid waewalt sai ta klaasi ärajoonud, kui ta Allanile järele hiilis.

See alustas ilma paha aimamata biljardi toas kellegi kirglike wastasega mängu ja Devisil oli selge, et nii pea ta sealt ei tule.

Ta läks uuesti Allani kajuti ette ja koputas.

Kuid samal filmapilgul kukkus kajutis midagi. Ja Devisil näitas nagu oleks kukkunud inimene.

— Guesetapmine! — käis tal peast läbi.

Ilma et enesele mingit aru vleks annud, löi ta tugewa hoobiga ukse sisse.

Tool, mille peale Mia aknast väljahüppamiseks roninud, oli ümberkukkunud. Kukkudes oli tool põgenejal hüppamise tasakaalu ära wiinud ja õnnetu naisterahwas rabeles weel aknal.

Devis tõttas, et teda tagasi tõmmata, kuid samal filmapilgul kadus Mia, pea allapoole aknalt, merde.

Laewa häfiline seismapanek kajutist oli wõimata. Ja seniks wõis õnnetu kadunud olla, kuni Devis alt ülesse teatama jõuab jooksta.

Ei olnud muud teed kui järele hüpata.

See sündis nii imekiiruga, et Devis ainult sülda wiis, kuus Mia-st eemale merde kukkus.

Esimene asi oli, et kumbki katjus, mis wõimalik laewast kaugele ujuda, et mitte propelleriga wee sügawusse kistud saada.

„Appi!“ karjus Devis.

„Sumalapärast, mitte hüüda!“ hädaldas Mia ja ujus, et teda mitte ei nähtaks, wee alla.

Ragu loomusunnil, ilma et arusaaks, mispärast tegi seda ka Devis.

Kuid see ettewaatus abinõu oli asjatu. Sadas tihedat wihma ning laewalagi oli tühi. Ka ei olnud Devisel karjatust läbi wihmaplagina kuulda.

Laew sõitis eemale kuna Mia ja Devis laintesse maha jäid.

„Ma pidin põgenema, ehk surema,“ ütles Mia hoides suurt laintetolmu neelamast, kui Devis tema juure ujund.

„Sulgust, — näe eemal paistab saar.“

Ja tõepoolest umbes poole wersta kaugusel paistis väike metsarikas saar. Ning sinnapoole hakkasidki põgenejad ujuma.

Mia hakkas warsti wäsimä ja Devis pidi teda aitama.

„Weel kannatust, weel jõudu!“ trööstis ta nõrkejat. „Ja meie oleme päästetud!“

„Wõib olla, mõne murdja sööduks...“ wastas Mia, kuid wõttis siiski kokku oma wiimase jõu.

On tõsiasi, et hädaoht karastab ja Mia ning Devis oleks ka siis saart tabanud, kui see weel poole wersta wõrd kaugemal oleks olnud.

Nad jõudsid saarele, millel kõrged rohused kaldad. Wastu wõtmas ei olnud neid ühtegi murdjat, kuid tihe ja wäänkaswudega läbi kaswanud umbmets usutas, et tema põu mitte hädaohuta pole.

Pääsejad istusid maha rohule. Ja kohe piirasid neid ahned soojamaa kärbsed ja teised lendawad putukad. Oli kibe töö nendest end kaitseada.

Peagi aga wäsisid mõlemed saarele sattunud ja uinusid sügawasje unne. Kui nad jälle ärkasid, kõrmetas peakohal tuline päikene. Oh! oli putukatest puhtam, kuid nii Mia kui Devisel ihud olid nii ära torgitud putukate nõeltest, et üleni kuple täis olid.

Mia nagu kiskus kokku walust. Kogu keha oli nagu nõgestest ärakõrmetud nagu tuliste sütega kikitud.

„Lähme, otstine pehmet muda — see kifub putukate kihviti wälja,“ sõnas Devis ja mõlemad tõusid üles ja hakkasid muda otstina.

„Mäete, seal on ilusat musta muda!“ näitas Devis eemale ja Mia nägi umbes süld läbi mööta ümargust uusta mulla ala, mis piiratud paksust lopsakast rohust. „Seal kas wõi püherda sees.“

„Aga wast on seal rohus mõni ujs!“ kartis Mia.

„Siis oodate, ma toon.“ Ja Devis läks. Kuid ei saanud ta weel musta mulla peale astudagi, kui häkiste ülepea porisje wajus.

See koht oli rohuga pealt kinni kaswand sügaw soo laugas.

Mia kohkus ja waatas tarretanult koha peale, kuhu tema ainuke kaaslane jumalaga jätmata kadunud.

---



## Metsa pruut.

Kaua seisis Mia. Devis oli kadunud häkki ja hääletult nagu unes. Muust poripind wajus tafaseks ning seisis liikumatalt kui tahwel, ainult rohuförred wabisesid weel.

Nagu äraseletamata unenägu oli Mia ees uus elu tihedas umbmetsas wäikesel üksildasel saarel keft laia wahutawad merd.

— Wõib olla, on mets täis kistjaid murdjaid ja kihwtiseid madusi? Wõib olla, et see filmapiltne waihus on ainult suure hädaohu eeldus?

Ja nüüd alles kuulis Mia kajakate kisa lainte kohal. Kuid nende häälega oli ta harjunud, need tundusid talle koguni kodusena nii, et tema hirm weidi waibuski.

Seal kostis aga torruga metsast ahwide kisa, mis lõikas kõrwu nagu nugade sadu.

Mia kohkus. Ihu wärises nagu haawaleht tuule käes. Mõistus ütles, et ta põgenema peab, kuid hirm oli jalad maa külge needinud ja halwanud kõiki liikmeid.

Pärani suuril klaasistanud filmil waatas ta metsa poole oodates iga filmapilt neelaja koletise ilnumist. Tema näolt oli kadunud vähemgi jume.

Kiisa waitis. Jälle oli metsas kõik waitne. Minult üks puuoks murdus praginal.

Siis puhkes jälle uus teraw kõrwulukustaw tiia. Seekord juba teiselt poolt, lähemalt.

Nagu kivistammas seisis Mia tundmata õudse tulewiku ees.

— Põgeneda, aga kuhu? Taga ääretu ahwardawalt mühaw meri, ees aga õudne mets täis hirmutawat kiisa ja, võib olla, näljaseid werejanuseid hambaid... Ümberringi salajased soolaukad — astud ja oledki kadunud...

Mia tahtis palwetada, kuid ka keel oli nagu äralõigatud ja mõtted — peas oli weel waid kuum ja pakitsew udu.

Wigidal kuulduš puuraksimine ja rasked jalastmed.

— Lõwi! — käis Mial läbi pea ja ta langes minestusse.

Kui ta jälle ärkas, oli ta paksum lehtpesas suure orangutangi käppade wahel. Ümberringi waatafid uudishimulikud karwased ahwinäod.

Nagu kramp halwas filmapilguks Miat ja siis hakkas ta heledasti naerma näidates näpuga kord ühe kord teise ahwi peale.

Mia oli mõistuse kaotanud.

Ahwid waatasid nagu küsimalt üksteise otsa — neile oli see walge olemus imestamisvääriks uudiseks. Orangutang Urba, sugukonna peamees ise, oli aga õnnelik ja waimustud Miaist. Ja loomusunnil tundis ta, et ta selle walge, ootamata leitud tundmata sugukonna „ahwi“ omale kaasaks peab wõtma. Ei kütkestand teda Mia ilu, selles wõisid olla Urba ise mõisted, waid see eluedasiandmise kirg, mis kannab kõike elu ja mis ärkas wanas isaahwis selle wõõra ja walge hoopis isemoodi „ahwi“ wastu iseäranis suure jõuga.

Küll waatas tema kaasa, emane orangutang Uuwa metsitu kadedusega walge naisterahwa peale, kuid Urba kuri pilk andis mõista, et Uuwa end tingimata taltsutama peab.

Ja ükski ahwidest ei tohtinud peamehe armualust „walget ahwi“ puutu.

Nii jäi Mia ahwipesasse elama, kui Urba kaasa.

Saatus, kes teda nii wõõrasse temale kui inimesele ellu oli paisanud, waigistas tema kannatamisi sellega, et ta ka Mia hingeilma põhjalikult muutis. Nõdrameelsena ei tundnud Mia oma uue mehe orangutangi Urba wastu ei kartust ega wastikust. Ja Mia meeletu naer oli jälle ahwipere-konnale isejuguseks lõbuks.

Nii läks aeg. Mia, kui ilus ja jõuetu, oli pesa au ning uhkus ning talle toodi kõik toit kätte. Et temaga midagi ei juhtuks, olid alati kaitseahwid tema juures.

Mia oli kõigi poolt armastatud, sest tema lõbus olek ja ülemeelik naer meeldiswad ahwidele. Minuke, kes teda ei sallinud, oli Uuwa, sest Mia pärast oli Urba tema vastu igasuguse lugupidamise kaotanud.

Kord tahtis ta Miat koguni äratappa kuid see jõuti õigel ajal siiski ära hoida. Sündmus see vihas-  
tas aga teisi ahwe niimoodi, et Uuwa ühemeelselt kiwidega furnuks wijsati ning soolaukasse porisse maeti.

Mia oli kaotanud juba igasuguse tsiwilifatsiooni jälje. Temas ei olnud midagi, mis endist soliid-  
sust, intelligentsust weel meelde oleks tuletanud. Merde oli hüppanud ta aluspesu wäel. Müüd aga ei olnud tal sellestki hädatarwilisest kehakatkest pea-  
aegu mitte kui midagi. Kuid nõdrameelsele oli häbi niisama tundmatu, kui ahwidelegi, ja Mia liikus peagi lausa alasti — päikesest pruuniks põlenud ja läikiwa nahaga.

Ufi, millest ta aga ijalgi ei lahkunud, oli õhu-  
kindel niklist kohwipudel, milles salaplaanid, ja ta mängis sellega nagu laps.

„Siin sees on suur saladus! . . . See on  
seitsmepitsariga raamat! . . . See on minu tütar! . . .“

Ja ta kussutas, kallistas seda kui last.

Ahwid waatasid ja imestasid. Paljud tegid kannutükiga seda Miale järele — kiigutasid ja kus-  
sutasid puutükke.

Kuid suur on ahwide uudishimu. Ja ühel päewal kui Mia magas — siis kiigutasid nad salaja kohwipudelit — oli üks neist kogemata saladuse jäl-  
gile sattunud ja korgi pealt ära keeranud.

Ja kui Mia ärkas, mängisid nad pudelis olnud amulettidega kuna salaplaanid peenikesteks tükkideks rebituna maas oli ja õrn tuuleõhk neid tükkiesi kui liblikaid ükshaaval laiali kandis.

„Kuidas tohtsite? !“ karjus Mia ärgates, kuid nähes ahvide käes amulette, tegi talle see nalja ning jälle kõlas tema hele naer sellepeale ka häälitsema hakkanud ahvikisa sekka.

Juhtumisi nagu fork pealt ära kruvitud, oli üks ahv ta jälle tagasi kruwinud. Ahvile oli see kruvimine meeldinud ja tahtes seda korrata, keerutas ta pudeli kaelal juba pealt äraolewat forkki. Seal märkas ta, et fork teisipidi palju paremini keerama sobib — ja keeraski tagasi peale.

Nõdrameelne Mia ei teinud wahet, kas pudel tühi wõi täis — ta oli sellega endist wiisi õnnelik.

---



## Jäädawad fidemed.

Oleks Mia weel mõistuse juures olnud, ta oleks tundnud end wangina, oleks igatsjend pääseda, kat-  
sunud põgeneda. Wastitud oleks talle olnud ka ah-  
wide näod. Kuid saatus nagu oli muutunud ta  
elu, oli muutnud ka ta mõistuse ja tunded. Are-  
nenud, koolitud seltskonna daam oli saanud wäikse  
lapse aruliseks ahwide hoolealuseks. Metsinimesed,  
õigem inimahwid — orangutangud olid temast tar-  
gemad. Ja nad käisid temaga kui lapsega ümber.

Elu saarel oli muidu hädaohuta — puudusid  
kiskjad loomad, mida sellega seleta wõis, et saare  
iga mitte wana. Minukesed tuskategijad olid kroko-  
dillid ja usfid. Esimeste eest ahwid põgenesid, tei-  
sed said aga kaigastega juure kisa saatel ära huk-  
atud. Ei olnud ju ka madusi, kelle wastu ahwid  
jõuetud oleks olnud.

Sarnane oluford andis ahwidele wõimalust ka  
Miat kaasa wõtta, kui nad mõne wäheema looma wõi  
linnu jahile läksid. Iseäranis linde oli saarekesel  
palju.

Kuid ahwid ei suutnud sellega kawa äraharjuda,  
et Mia ronida ei suuda. Kuigi ta neist oma wäli-

musjega nii palju eraldus, pidasid nad teda fiiski omasarnasets ahwits.

Üksford pidi nii Mia isegi krokodilli kätte jääma.

Nähes hädaohtu, ronisid ahwid kõik puu otsa, Mia aga kes nüüd üldse hirmutunde kaotanud, hakkas krokodilli nähes heledasti naerma ning tahtis talle koguni hüpates wastu minna, et teda filitada.

Weel wiimasek filmapilgul suutis Arba ise teda päästa.

Et teised ahwid hädaohtliku hooletuse tõttu oma peamehe wiha tunda said, on iseenesestki arusaadaw.

Tee ülemelt alla on alati kergem ja nii oli Mia täiesti ümberahwistund. Ta oli ka tunnetel oma ahwimehe Arba naine. Ja see, mis kannab kõike ilma, ei läinud ka temast mööda.

Mia tõi oma mehele armupandiks wäikse tütre ilmale.

Reha poolest oli see täiesti inimese laps, ainult nagu oli väga ahwinäo sarnane. Ei näinud ju Mia tütre ihus kandmise ajal muud kui ahwinägusi ja tema filmapeegli järele walmines ka ta tütre ilu.

Mia tilluke, kellele Arba Lana nimets pani, oli sugukonnale suurem rõõm. Rahetordse hellusjega hoolitseti nüüd Mia eest. Ja kui Mia kuuma päikese käes wäsis ja willu uinuma läks, kiigutasid ja kussutasid ahwid wäikest Lanat nagu olid nad seda teinud Mia kohwipudeliga.

Kõige õnnelikum oli Mia ise. Lapsesünd oli tema peale koguni nii ülendawalt mõjunud, et ta ka mõistuse poolest ärksamaks muutus. Kuid seda

ainult niipalju, kui palju waja ürgolewusele, et kaswatada üles oma last. Miale tuli tagasi loomusunniline hirmutunne hädaohu liginemisel.

Nagu inimene, kaswas Lana wifalt. Kuid üldine armastus, mis tema ema ja teda piiras, andis andeks kõik ta ahwilise arenematuse. Ja wiimaks, kui Lana juba kaunis juureks tütarlapselks firgus ning esimesi katseid ronimises tegi, oli ahwide rõõm piirita.

Kauaajest ahwide keskel elamisest hoolimata ei saanud Mia ikkagi aru nende keelest. Teine asi oli Lanaga. Ta mõistis oma karmuseid sõpru hästi, kuigi nende keel oli nii puudulik, et paljude mõistete jaoks sõnad puudusid.

Kuid Lanal ei olnud, saades ahwiliku kaswatuse ka awalbada enam mõisteid, ei wajanud nende awaldamiseks enam sõnu, kui sisaldas ahwide keel.

Ka ema keelt õppis Lana. Kuid see oli hoopis raske. Mitte ainult wäljarääkimine. Sellest sai Lana jagu. Ta wõis emale täpipealselt järele rääkida ja kui ta weel oma ilusat häält ahwifisana tarwitas, oli nende seas waimustus suur ja kõik waitisid nagu kuulataks uad muusikat.

Raskus seisis selles, et Mia rääkis kui nõdrameelne kunagi mõttetalt. Ja needki mõteta laused olid täis sõnu, mille mõisteid Lanale keegi selgeks ei teinud. Ainult üksikutest sõnadest sai Lana aru, kuid need piirdusid samasuguse mõistete armuga, kui oli see ahwikeelesti.

Ena lauseid kordas Lana mõttetalt nagu häälitseb kahe aastane laps, kes laulda tahab.

Harilikult mida kaugemale tulewikku, seda enam inimene oma minewiku unustab. Kuid Mia juures oli see teisiti. Ilma, et ta nende juures midagi tunneks, rohkenesid tema minewiku mälestused nagu unenäod.

Talle tekkisid filmaette läinud sündmuste pildid, kuid ta ei tunnud kurbtust — selle tunde oli ta kaotanud ühes mõistusega. Ta võis veel ainult naerda.

Istudes wahel mõtetes kui unenäos, kus sündmused lendawad, risti vastu hüppawad, rääkis ta lauseid, mis ühenduses nendega. Tema juures istus Lana ja kuulas ena siledemeta lauseid, kui ilusamat muinasjuttu.

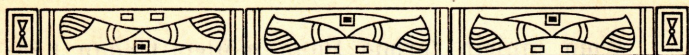
Kuulas ja tema terane lapsepea wõttis kinni ja pidas meeles hulk ena lauseid.

Ja siis kui ena wahel istus waikides, hakkas Lana õrnal laulwal keelel rääkima ena sõnu.

Ja nõdrameelne naeratas waiksel, õnnepisarad särasid filmis nagu oleks tagasi tulnud ta mõistus.

Kuid ajudes oli udu... õrn, kuid waldaw udu.





## Elu pöörises.

Läts mitu aastat. Lana firgus plitaks. Ta oli ahwipere jumalanna. Ja isegi neis metsfikuis inimahwes olid mingisugused pühad tunded tema vastu.

Ja need hoidsid Lanat juhtumiste eest, mis ähwardawad naisolewust isaste ürgtunnete kestel.

Oli selge, et Lana kellegi ahwile kaasaks saab, kuid kõikide ahwimõistus ütles, et see tingimata muu olla ei wõi kui uus pealik, kes kord Urba asemele astub.

Kuid Urba oli weel tugew, tema elu täis jõudu.

Ja õhus rippus meeolelu, mida jagasid ahwid, et kord siiski tuleb filmapilk, kus Lana oma loomulikt tungi warjata ei suuda ja tema walik ka mitte uue pealiku peale kukkuda wõib. Ning see tekitas ahwe kestel kadedust, nad ei usaldanud enam Lana läheduses üksteist. Ja see omakord suurendas weel enam Lana julgeolekut.

Seal tahtis aga saatus, et saare rahuliku elu tabaks pörutawam ja põhjalikum pööre.

Ühel hommikul wara, kui ahwid endid parajasti jahikäiguks kokku kogusid, tuli saare kaldale ligi walge laew nagu luit ja paat tõi kaldale tofina musta kuubedega ja walges pükses meest ning ühe hallis ning teise jahilikonnas isanda.

Tulijatel olid püksid käes.

Ahwid kel wõõrad igasugused kallaletungimised olid alles muretult koos oma pesa juures, kui korraga jalgade astumist kuulsid.

Kõik jahmatafid korraga. — Kes wõis see olla? Ahwid olid kõik koos ja teisi, kes nii tugewalt astuks, saarel ei olnud.

Ahwid kahmasid kiwid ning kaitad ja hakkasid puude otsa ronima. Kuid nad ei suutnud weel seda teostada, ainult mõni ükshil kadus okstesse, kui korraga inimesed nende ees seisid.

Kõlas pauk ja üks põgeneja ahw kukkus.

Mia karjatas.

Müüd märgati teda.

Ta oli Urba käte wahel, kes temaga põgeneda tahtis.

Silmapilk sihtisid mitu püsfi ahwipealikut.

„Mitte!“ karjatas Mia loomusunniliselt. Käsa üles tõstes. Kuid hirm, mis teda filmapilguks waldand, oli kohe kadunud.

Sihtijad lastsid püksid langeda. Ja järgmise filmapilgu töö oli, et Mia Urba paigale sundis.

Ahwid said asjast nii aru, et tulijad Miat kartsid ja weidi julgemaks saades, jäid paigale.

Algas wangiwõtmine. Esmine wang oli Urba.

Nähes, et pealik enese wõõraste olemuste wõimu alla andis, ei teinud ka teised põgenemistatset. Kuid kui finniiseotud wiimaks pahast seisukorrast arusaades kisa tõstsid, läks paanika teiste seas walla.

Lendasid kiwid ning ahwid põgenesid ronides puude latwu ja kadudes tihnikusse.

Paugud rõkkasid.

Ahw, kes Lanaga põgeneda tahtis, kukkus röögatusega.

Urba rabeles surmahirmus, Mia langes põlwi ja ilma, et isegi oma teguwiißist aru oleks saanud, palus hädaldades:

„Urge laste! Urge laste!“

Wiimaks waitus lahing. Tulijad loobusid ahwide tagaajamisest.

Lana päästeti surnud ahwi krampliselt fangenud käte wahelt ja ta jooksis ema juure.

Mia oli jälle õnnelik ja naeris. Kuid seal otsisid ta filmad kedagi.

„Kes weel kadunud?“ küsiti, kuid Mia ei wastanud.

Järgmisel filmapilgul märkaski ta, keda otsis. Ja kohe tõttas ta hüppates Urba juure. Naerdes raputas ta kõisi millega ahw puu külge seotud ja tegi siis talle pika pai.

Kui hirmunud ahw talle ikka weel arusaama-  
talt otša waatas, kaelustas Mia teda ning kōit  
kuulsid, kui ta ütles täis haruldast õrnust:

„Minu armsam!“

— Nõdrameelne! — mõtles hallis riides  
ijand, kuid kahtles siiski weel.



## Tagasi kodumaal.

Hallis riides isand Dr. Wardon, kes saarele jahile sõitnud, ei pettunud omas arvamises. Mia oli paratamata nõdrameelne. Tema minewiku kohta ei saadud temalt mingisugust seletust.

Viimane läbielatud juhtumine ei olnud tema peale aga oma mõju awaldamata jätnud. Mõttetu lõbususele liitusid nüüd wahetewahel häkilised hirmutused ja ahastuswabinad.

Tütar Lana oli aga kõigiti õige mõistusega.

Dr. Wardon tuli otsusele, et tema emast ärawõõrutama peab. Ei kõlba ju hullumeelne arenenud inimeste hulka ja et Lana intelligent inimeseks wälja areneb, jelles ei olnud temal kahtlust.

Ta wõttis Lana oma juure ja piiras teda igasuguse hoolega.

Waene tütarlaps oli hoopis peatu. See uus elu oli talle iga wäheimas kui awalduses wõõras. Ja oleks siis ema wõi Urbagi temaga . . .

Uga üksi.

Kuid igaüks harjub ja iga asjaga harjutakse ära. Ning warsti hakkas Lana end rahulikuna tundma. Kõik riietesse ja kommetesse puutuwad

wiisid, mida ta algusel kartuse ja hirmusunnil täitnud hakkasid pikapeale ta loomusesse minema. Ja ikka enam ja enam sarnanes ta teistega. Isegi ihuwärw muutus.

Kuid jäi, mis annab inimesele tema ilme. Lana oli ja jäi ahwile sarnase näoga. Ja pikapeale hakkas ta aru saama, et sellega tema peale haawawalt mõeldakse, kui mõni teenija endamisi firus:

„Sa ahwinägu!“

Hoopis isefugune oli Mia ja Urba wahelord. Oli näha, et ainult surm neid lahutada wõib.

Dr. Wardon oli kaua kahewahel. Wiimaks wõttis kaastundmus temas wõimust.

Küll pakuti Urba eest suurt raha, kuid Dr. Wardon ei sõandanud rikku nõdrameelse õnne ja andis talle ta armastatud mehe, orangutang Urba waimuhaigete majassee kaasa.

Mia ja Urba kodunesid oma elukoha ja ümbrusega rutem. Oli ju Mia ka ennem tsiwiliseeritud inimesena liikunud ja inimwiise tunnud, Urba wõis aga edasi elada ahwina kõigi temale omaste eluawaldustega.

Lana oli warsti neil unustud. See tähendab unustas Urba, kuna Mia kui nõdrameelne nii kui nii ainult filmapilke nägi ja tundis.

Lana arenes jõudvasti. Ta ostas warsti sorawalt lugeda. Küll oli talle loetawast nii palju arusaamatut, kuid siiski armastas ta uurida ja kui Dr. Wardenil wähegi aega oli, külwas selle oma pärimistega tüütuseni üle.

Ühel päeval, kui Dr. Warden wälja läinud ja Lana tema kabinetti läks, waldas tütarlapse filmi riiulil üks iseäralises ilukõites raamat.

Lana wõttis selle ja waatas. See oli ühe pildilehe aastakäit. Lana lehitfes ja waatas pilte.

„Dr. Wardoni reis“

(Piltidega)

luges ta ühel leheküljel ja keft kirjatuiki seifis tema kaswataja pilt.

Lana keeras lehte ja jahmatas.

Seal seifis Urba! . . Tema hea ahwisa! . .  
Ja tema kõrwal . . . Do, miks ei näinud, miks ei tunnud ta oma ema koha!

Lana süda tufsus kõwasti, raamat käes oli kui tuline.

Kaua ei saanud ta filmi oma wanemate pildist. Ta suudles neid, pigistades raamatut wastu oma mäsüle liigutud südant.

Wiimaks rahunes ta. Ja nüüd pani ta tähele kirjatuiki lõpul wäikeft musta ahwi näoga tütarlapse pilti ja selle allkirja:

„Lana“.

See oli fiis tema . . . Niisugune oli olnud fiis tema! . .

Lana pööras tagasi ja andus lugemisse.

Ütski kirjatuik, ütski lugu ei olnud teda kunagi nii wallanud, kui see „Dr. Wardoni reis.“ See ei olnud lugu — see oli elu. Elu, mida elanud läbi Lana, milles ei olnud midagi arusaamatut.

Kirjatüki lõpul leidis Lana, et tema wanedamad asuwad waimuhaigete majas.

— Misspärast on nad seal? — mõtles ta. — Minu ema ei olnud ju sugugi hull, ta oli nii armas . . .

Ta mäletas, et ta ühte juttu lugenud, kus keegi oma naise wägiwaldselt hullumajja paigutanud.

— Kas minu ema ka mitte wägiwalla ohwer ei ole? — arutas Lana endamisi ja wõttis nõuks waatama minna.

— Wast leian eespool veel midagi? — lehitses ta raamatut edasi, kuid see oli kõik ja ainult.

Kell näitas, et Dr. igasilmapiik koju jõuab. Lana läks raamatut riiulile panema. Seal tuli talle meelde, et unustanud waimuhaigete adressi omale ülesmärkimast.

Kuid juba tuldi.

Waewalt jõudis Lana veel raamatu koha peale panna ja kabinetist lahkuda.

---



## Ümal jalal.

Kui Lana järgmisel päeval jälle kabinetti läks, oli raamat ära. Ja niisamuti, teisel, kolmandal päeval.

Dr. Wardoni käest küsida ta ei tahtnud. Oli ju see talle rääkind, et Mia ja Urba saarele tagasi wiidud ja ühes nendega ka teised ahwid, sest et Mia seda tahtnud. Teda, Lanat, jätnud ta aga tema juure kasvatada.

Lanal ei jäänud muud üle, kui kõik waimuhaigete majad läbi käia.

— Jah, homme algab ta otsimisi.

Kui Dr. Wardon koju tuli, märkas Lana, et ta kangesti äritatud. Lana wastu oli ta aga lahkem kui kunagi enne.

Lana ei küsinud kunagi Dr. Wardoni tööde järele ja ei tahtnud siis ka nüüd teda oma pärimisega tüütada.

— Ta teab ise, mis teeb, — mõtles ta.

Järgmisel päeval läks ta. Tal ei pruukinudki kõiki waimuhaigete asutusi läbi käia, sest juba esimeses juhatati ta õigesse kohta. Mia ja ahw olid ju ühe waimuhaigemaja kuulsused.

Lana läks sinna.

Ta wiidi Mia kambri. Ema istus üksi, kuna ahw wäljas oli.

„Ema!“ hüüdis Lana ja tahtis talle kaela lan-  
geda, kuid Mia ajas hirmunult käed tõrjudes wastu.  
Siis hakkas ta heledasti naerma ja esimest korda  
nägi Lana, et ema filmad on nagu klaasist, et nen-  
des tuhm läige . . .

Mia ei tunnud oma tütart.

Pisarad tulid Lanale filmi. Ta tahtis fiiski  
weel ema kaisutada, kuid see tõrjus weel enam.

Murtult pööras Lana ümber ja läks kambri  
välja.

Sues tuli talle Urba wastu. Kaisalt, uniselt.

Lana hüüdis teda ahwihääliis.

Urba filmad löid sõrama ja ta otsis filmadega  
hüüdjat. Ka tema ei tunnud enam Lanat.

Lana häälitšes weel kord. Nüüd märkas Urba  
ja tuli tema juure.

Tütar kaisutas ja suudles isa.

Urba pigistas õrnustel kinni filmad, kuid ta  
talle ei saanud Lana selgeks teha, kes nad üksteisele  
on.

Igawiku kuristik oli minewiku ja olewiku wahel.

Sügawais mõttes sammus Lana koju poole.

Ilmusid juba pärastlõunased ajalehed . . .

Mis kuulis ta korraga! !

Lana jäi hinge kinnipidades seisma.

„Wärste ajaleht! . . . Uuemad sõnumed! . . .

Rahewõitlus pargis! . . . Dr. Wardon tapetud! . . .“  
karjus poisiite.

Lana pidi peaaegu kukkuma. Kõik tahtis muutu filme ees kirjaks.

Poisike ulatas lehe. Lana andis suure raha, aga kui poisike tagasi anda tahtis peent raha, ei näinud ega kuulnud Lana teda. Poisike kahtles weel, kas tõeste neiu seda hulka raha enam tagasi ei tahagi, kuid kui nägi, et raha omal hoida võib, naeratas ja pistis raha tasku. See ütles teise poisikele:

„Näe, see ongi see ahwiplika, kelle pärast Dr. Wardonil kahewõitlus oli . . . No on aga määrkasfi larchw teisel! . . .“

Lana tahtis lugeda, kuid tähed tantšisid kui hullumeelsed.

Lehes seisis, et keegi elatanud herra Allan Bonn awalikus kohas Dr. Wardoni tema, Lana, pärast teotanud, mis eest Dr. Wardon teda kahewõitlusele kutsunud.

Koht ja aeg määratud. Dr. Wardon jõudnud kohale warem. Seal kõlanud pargis pauk ja Dr. Wardon kukkunud maha.

Kui vaatama mindud, kust lasti, leitud seal põõsa taga püis, kuna lastja kadunud olnud.

Surnu juure tagasi tulles leidnud Dr. Wardoni käemehed ka Allan Bonni ühes käemehega määratud kahewõitluse kohalt.

Allan Bonn oli seesama isik, kelle naine ja salapolitseinik Devis hulk aega tagasi kest merd saladuslifel wiisil „Lady Elisabethil“ ära kadusid ja kelle kohta tema naise isa, auwäärt wanaherra oma

elu rewolwriga lõpetades, kirja maha oli jätnud:  
„Minu surmas süüdi on ainult Allan Bonn.“

\* \*  
\*

Dr. Warton maeti suurte auawaldustega. Tema waranduse testamendi järele päris Lana.

Raskesti mõjus hea kaswataja surm neiu peale. Igasugune edasipüüdmise himu kadus.

Lootusetult ja üksilduses saatis ta oma päiwi surma poole. Minukesed käigud olid tal waimuhai- gete maija oma wanemaid waatama, kes teda ikkagi ära ei tunnud.

Urba sai temaga küll heaks sõbraks, aga Mia ei saanud millestki aru. Wanadus oli oma töö teinud.

Nii läks aeg. Wiimaks suri Mia ja Lana wõttis Urba oma juure.

Ei olnud wäike Dr. Wardoni wara, kuid millel ei ole juurdekaswu, see kaob paratamatult ja nii oli näha, et Lanat tema ahwisaga ootawad kepp ja kott. Küll püüdsid tema ligidased ja teeni- jad talle seda selgetks teha, kuid kes endise Dr. Wardoni maja saatuse wastu kõige ükskõiksem oli, see oli Lana ise.

Ja nii see tuligi. Dr. Wardoni maja müüdi ära.

Samapäewa õhtul nähti linnas Lanat oma ahwisaga wiimast korda. See oli jädamas.

Lana sõitis oma isaga Ameerikasse.

Nende saatusest ei teatud kodumaa linnas enam midagi, sest suured tsirkuse plakaatide kirjad paisisid küll kaugele, kuid mitte üle mere.

Tom Brighti tsirkus oli igapäew inimesi kui kiilutud täis, sest tõmbenumbrina seisis kuulutustel:

**Buulatwade kuningad**

**miss Lana**

**ja tema isa tüüpiline, orangutang**

**mister Arba.**



# K. Brandies'e raamatukauplus

Tallinnas, Suure Tartu m. № 22.

- 
- Isamaa äraandja** ehk ilma süüta hukkamõistetud  
Hind 35 mk.
- J. Mändmets.** Mülkas. Hind 15 mk.
- H. Kümmel.** Pagana preester ja misjonär. Hind 15 m.
- Ada Linden.** Jumalik saatus. Hind 15 mk.
- W. Wabadik.** Warga päewaraamat. Hind 20 mk.
- Swen Hedin'i** reisikirjadest. Himalaja takka. H. 20 m.
- Marie Schweiker.** Raskesti katsutud. Hind 15 mk.
- Armin Stein'i** järele. H. Oras. Martin Lutherus ja  
Krahw Erbach. Ajaloolik jutustamine H. 50 m.
- Dr. W. Schiele.** Eestikeele H. Oras. Sakslaste selt-  
sis Buuri sõjas. Hind 100 m.
- Kiwilombi Ints.** Kadunud tütar ehk salaurka ohwer.  
Hind 20 mk.
- Kiwilombi Ints.** Rööwitud naisterahwas. Romaan  
Tallinna elust. Hind 30 mk.
- Kiwilombi Ints.** Jüri Rumm ja õnnetu taluneiu. Al-  
gupäraline jutustus minewikust. Hind 25 mk.
- Krakau kloostri saladused** ehk Barbara Ubrik. Põ-  
new romaan 320 lhk. Hind 250 mk.
- Heindrik Saar.** Otsekoheesus. Hind 40 mk.
- Woog I.** Kirjatööde kogu toimekond: Ed. Hubel,  
Hugo Raudsepp, J. W. Weski. Hind 75 mk.
- Kartmata ratsanik ja ilus wahwa Ameerika neiu.** Ju-  
tustus cow-boyde' elust. Hind 40 mrk.

## Laulud ja kupleed:

- Kiwilombi Ints'i** 7 uut Nalja, kupleed. Hind 15 mk.
- " " Tosin Naljalaule. Hind 20 mk.
- Elise Aun.** Kibuwitsa õied. Luuletused. H. 10 m.
- J. Punisson.** Orult ja mäelt. Luuletused. H. 10 m.
- A. Tombach.** Kaljuwald. Luuletused. Hind 10 m.
- Pidu laulik.** Hind 15 mk.
- Kiwilombi Ints.** Apollo. Tasku näitelawa. H. 15 m.

---

**Saada igast raamatukauplusest.**  
**Otseteed tellijad palun hinna markides ära saata.**

# K. Brandies'e raamatuk

Tallinnas, Suur Tartu m. № 22

A-4981

## Teaduslikud raamatud:

**E. Treumann.** Praktikaline õpetus metsawahtidele.  
Hind 15 mk.

**William Walker Atkinson.** Tahtejõud ning waimu-  
terawus äri ning igapäewases elus. Uinuwaterawimjõudude äratamine, teritamine ja õigete tarwitamine. Hind 30 mk.

**J. Piper.** Biologialised kirjad. Zytologia ehk raku-  
kese teadus. Piltidega. Hind 40 mk.

**Dr. K. Lambert'i** järele A. Liblik. Maailma rah-  
wad II. Hind 30 mk.

**Terwishoiu raamat.** Juhatus, kudas terwist hoida.  
Paljude piltidega. Hind 100 mk.

**Kuiwad galwanielemendid.** Õpetus, kudas kodusel  
wiisil mitmesuguseid kuiwi patareisi, tasku-  
lampide, elektrikellade j. n. e. jaoks walmis-  
tada. Hind 15 mk.

**Aleksander Kann.** Konstitutsiooniline riigikord. Pro-  
fessor G. Scherschenewitschi järele. H. 30 m.

**A. Hanko.** Ühistegewus. Tarwitajate ühisused.  
Hind 10 mk.

**Rudolf Zero.** Kontrollpesad ja nende tarwitamine  
kanapidamises. Hind 20 mk.

## Mitmesugused raamatud:

**Uus ja õige käewaataja ning kaarditark.** H. 25 m.

**A. Trilljärw.** Tasuja. Kurbmäng kuues pildis.  
Hind 100 mk.

**Kiwilombi Ints.** Nälja album. Hind 12 mk.

**Uued armastuse kirjad.** Lisa: Postmarkide tähendused, orakel ja muud lõbustused. H. 50 m.

**Saada igast raamatukauplusest.**

**Otseteed tellijad palun hinna markides ära saata.**